

ΕΙΡΗΝΗ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

μια φάρμα

η κοινωνία της Μπέλλας και του Χάρη

ΕΙΡΗΝΗ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

μια φάρμα
η κοινωνία της Μπέλλας και του Χάρη

IRINI ΙΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

a farm
the story of Bella and Harry

SKOUFA GALLERY / 2025

Η Εδέμ της Ειρήνης

Στα καινούργια έργα της Ειρήνης, ταύροι, αγελάδες και κατσίκια, κατοικούν τους αγριότοπους της φαντασίας της. Σ' αυτά βλέπουμε να ενσαρκώνεται «η φάρμα μέσα της», που είναι μια παραλλαγή του «παιδιού μέσα της». Μέσα από τις ζωγραφιές της, γαλήνιες αγελάδες κοιτάζουν λοξά τον θεατή, ανήσυχες για τις σαρκοβόρες προθέσεις του. Η αλήθεια είναι πως η Ειρήνη έχει ασχοληθεί εδώ και πολλές δεκαετίες με το θέμα των αγελάδων, έχοντας τες παρουσιάσει σε ατομική έκθεση στο Salon de Mars στο Παρίσι, το 1990, με την γκαλερί Bergguyen. Στην πορεία της έχει συχνά αντλήσει από την δεξαμενή των ζώων της φαντασίας της, πλάσματα του ζωικού βασιλείου, βάζοντάς τα δεξιοτεχνικά και ταχυδακτυλουργικά στα τοπία της, άλλοτε μισοκρυμμένα, άλλοτε καμουφλαρισμένα, σαν σε κρυφτό. Όμως το καλοκαίρι του 2021, άρχισε να πλάθει μικροσκοπικά γλυπτά, τοτέμ ζώων από ππλό, στο νησί της Κάσου, και έφτιαξε το δικό της σύμπαν από ζώα, τα οποία στην συνέχεια ενσωμάτωσε στους πίνακές της. Παράλληλα, ξαναγυρνά σε αγαπημένες παλιές συνθέσεις και τοπία, τα οικειοποιείται εκ νέου, και εισάγει σ' αυτά τους συντρόφους της, τα ζώα. Έτσι, η οικεία πανίδα κάνει την εμφάνισή της σε ασυνήθιστα μέρη, καθώς η Ειρήνη επαναφέρει σε κατάσταση παρθένας φύσης ένα αδιέξοδο κάποιου δρόμου της πόλης, με μια στρατιά από φτερωτούς φίλους.

Η πρωταγωνίστρια της σειράς αυτής, η αγελάδα Μπέλλα, στέκεται μπροστά από έναν τοίχο με γκράφιτι από πρωτόγονες μάσκες που αντιστικτικά υπογραμμίζουν την ευγένεια του χαρακτήρα της. Ο συμπρωταγωνιστής της, ένας γάιδαρος ο Χάρης, στέκεται πάνω σε έναν μικρό λόφο, φέρνοντας στον νου μας την ταινία του Ρομπέρ Μπρεσσόν «Στην τύχη ο Μπαλταζάρ» (1996), στην οποία πρωταγωνιστεί ένα υποζύγιο – ανυπεράσπιστο ζώο με θλιμμένο βλέμμα – που περνά τα πάνδεινα στα χέρια διαδοχικών βάνουσων αφεντικών, και το καυστικό σίκουελ με τον τίτλο «ΕΟ» (2022) του Πολωνού σκηνοθέτη Γέρζυ Σκολιμόφσκι, μια ιστορία γνωστή στους μυθολάστες του παλιού καιρού. Ωστόσο κανένα από

τα ζώα της Ειρήνης δεν είναι δεμένο, ούτε φορά σαμάρι. Σε αυτή την νέα σειρά έργων, η Ειρήνη ξεκλείδωσε την μάντρα και άφησε ορθάνοικτες τις πόρτες του ακυρώνα, για να μπορούν να μπαινοβγαίνουν τα ζωντανά ελεύθερα.

Στην τελευταία της έκθεση με τίτλο «τόποι επιθυμίας» (2021), κυριαρχούσε ένα σουρεαλιστικό στοιχείο στις συνθέσεις της – όπου γιορτάστηκε η θεραπευτική εμπύθιση στο δάσος, το forest bathing (από το ιαπωνικό shinrin-yoku): σχολικά θρανία ξεφυτρώνουν μέσα στις συστάδες των δένδρων, όπου προβάλλεται μια ταινία σε ασημένια οθόνη, ένα σώμα είναι τυλιγμένο στο δίχτυ μιας αιώρας σαν χρυσαλίδα, τρεις άδειες κούνιες αιωρούνται παράλληλα σε μια σκηνή που έχει μια υποβρύχια ακινησία. Μέχρι τώρα η Ειρήνη δεν είχε βάλει ζώα στο προσκήνιο, με εξαίρεση την σειρά των αγελάδων το 1990. Στα προηγούμενα έργα της, τα πλάσματα του ζωικού βασιλείου παραμονεύουν κρυμμένα, ή εμφανίζονται μέσα από παιγνιώδεις νύξεις. Τα παλιότερα έργα της περιέχουν επίσης πολλές αναφορές στη συνάφεια ζωγράφου-ταχυδακτυλουργού, που χαρακτηρίζει τον τρόπο που δουλεύει: κούκλες, μαριονέτες, ντεκουπαρισμένες φιγούρες, μηχανικά παιχνίδια, είναι μερικά από τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί στις συνθέσεις της.

Οι νέοι πίνακες ξεχειλίζουν από οργιώδη χρωματικότητα: άμμος στο χρώμα άνθους ροδακινιάς με τις σκιές των αγελάδων, μπλε αποχρώσεις ουρανού που σκοτεινιάζει και τα κρυστάλλινα πρασινωπά νερά που γλείφουν την ακροθαλασσιά. Τα υπογάστρια των τετράποδων ζώων φεγγοβολούν. Ένα μείγμα ροζ-μοβ-φούξια με δύο μοναχικούς ταύρους που ξεδιψούν στο βάθος, ενώ λευκές πάπιες συγκεντρώνονται στο πρώτο πλάνο, πλαισιωμένες από ένα πυκνό πλέγμα από μικροδάφνες κρινάκια της θάλασσας και ίριδες. Αγελάδες μπρुकάζουν σε ένα μαβί βάλτο με ένα ιριδίζον ηλιοβασιλέμα στο φόντο. Αλλού, το ρόδισμα μιας τριανταφυλλένιας ανατολής. Μια ροζ ανταύγεια διαπερνά όλους τους πίνακες, ενώ οι φοινικίες λειτουργούν σαν σημεία στίξης στα αγροτικά τοπία. Το ξανθό κεφάλι ενός γκόλντεν ρετρίβερ ξεπροβάλλει από ένα τείχος ροζ παλ λουλουδιών. Φθινοπωρινό πορτοκαλί σκηνικό μέσα στο οποίο γουρούνια πάπιες χίνες και

πετεινοί, σκαλίζουν τα μοβ φύλλα ενός αμπελώνα όπου ένα λιανό κλαδί σχηματίζει τέλειο στεφάνι. Ένα κοπάδι ξαναμμένες γίδες με κεκριμαρένια μάτια προσπαθεί να τραβήξει την προσοχή του θεατή. Ο φωτοβόλος λευκός ταύρος δεσπόζει στην άκρη του δάσους και φέρνει στον νου την μεταμόρφωση του Δία που θέλει να αποπλανήσει την Ευρώπη, και που ζωντανεύει εδώ με το κεφάλι του τρομαγμένου κοριτσιού που παρακολουθεί μέσα από τους θάμνους και που είναι η μοναδική ανθρώπινη παρουσία σε αυτή την έκθεση.

Σε όλους τους πίνακες τα ζώα μοιάζουν να συνομιλούν μεταξύ τους, καθώς τα τετνωμένα αυτιά και τα γερτά κεφάλια ισορροπούν την σύνθεση. Μια υπερκόσμια αύρα τυλίγει τα ζώα στη μοναχικότητά τους, όπου νεαρά βόδια και αγελάδες αποκτούν εμβληματικό σθένο, ακτινοβολώντας ένα είδος ευμείνειας. Όπως σε πολλές εμβληματικές εικόνες η Ειρήνη εξιδανικεύει τα εξημερωμένα ζώα της περιβάλλοντάς τα με πλούσια βλάστηση, ενώ η απουσία ανθρώπων καθιστά πιο γλαφυρή την ενσάρκωσή τους.

Ενώ η αγελάδα και ο ταύρος θεωρούνται ιερά ζώα σε ορισμένες θρησκείες, ο γάιδαρος συνδέεται σχεδόν παντού με τον ταπεινό μόχθο. Παρομοίως, η μεταμόρφωση σε γάιδαρο εκλαμβάνεται ως ποταπός εξευτελισμός, που, καμιά φορά, συνδυάζεται με τις ζωώδεις ορμές, όπως στις «γαϊδουρινές ιστορίες», αρχής γενομένης από τον «Χρυσό γάιδαρο» (ή και «Μεταμορφώσεις») του Απουλήιου, τον 2ο αιώνα. Πρόκειται για την ιστορία της σαγήνης που ασκεί η μαγεία σε ένα νέο άνδρα που καταλήγει να μεταμορφωθεί σε γάιδαρο, που στη συνέχεια εμπνέει διάφορα επεισόδια στο «Δεκαήμερο» του Βοκκάκιου και στο «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» του Σαίξπηρ, που το κεφάλι του Σαίτα μεταμορφώνεται σε κεφάλι γαϊδάρου και ο σύντροφός του φωνάζει με φρίκη «μη χειρότερα Σαίτα μου, βρε εσύ μεταμορφώθηκες». Στο ίδιο πνεύμα τα γαϊδούρια διασύρονται στην ελληνική κωμωδία, βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο με τα βρώμικα γουρουνάκια και θεωρούνται αργόστροφα και πεισματάρικα. Τα άλογα από την άλλη αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση, λόγω της χάρης και της επιβλητικότητάς τους σε όλους τους πολιτισμούς, αντικείμενο του έρωτα πολλών νεαρών κοριτσιών.

Η Ειρήνη ακολουθεί μια άλλη παράδοση, όπου ο γάιδαρος λατρεύεται ως πιστός και αφοσιωμένος σύντροφος, η οποία παραπέμπει στο δεσμό του Σάντσο Πάντσα, ιπποκόμου του Δον Κιχώτη, με τον γάιδαρό του τον Σταχτή, και στην ωδή του νομπελίστα Ισπανού ποιητή Χουάν Ραμόν Χιμένεθ στον πολυαγαπημένο του γέρο γάιδαρο με τίτλο «ο Πλατέρο κι εγώ» (1914). Επιπλέον, σύμφωνα με το χριστιανικό δόγμα, ένα γαϊδουράκι μετέφερε την Μαρία στην Βηθλεέμ για να γεννήσει τον Χριστό στην Φάτνη, και, αργότερα, ο Ιησούς μπήκε στην Ιερουσαλήμ για τον εορτασμό του Πάσχα καβάλα σε ένα ταπεινό γαϊδουράκι.

Δεν είναι σύμπτωση ότι τα κατοικίδια ζώα πρωταγωνιστούν σε παιδικά τραγούδια, μύθους και παραμύθια. Αρκεί μονάχα να ρίξουμε μια ματιά στο ευρετήριο του Αισώπου ή να διαβάσουμε τους μύθους του Λα Φονταίν, για να επαληθεύσουμε την πρωτοκαθεδρία τους. Οι αναπαραστάσεις των ζώων στις μεσαιωνικές συλλογές μύθων λειτουργούσαν ως αλληγορίες με χριστιανικές συνδηλώσεις που χρησιμοποιούσαν για να μεταδώσουν ηθικά διδάγματα, ως θρησκευτικά αναγνώσματα και ως ψυχαγωγία. Τα κατοικίδια ζώα σε (αντιδιαστολή με τα άγρια) έχουν φορτιστεί με συμβολισμούς και παραδόσεις από αμνημονεύτων χρόνων, επειδή ζούσαν ανέκαθεν πλάι μας ως σύντροφοι και συνοδοιπόροι. Καταλαμβάνουν προνομιάς θέση στην συλλογική μας φαντασία ως φορείς ιστοριών. Ομοίως, το αγρόκτημα ή το υποστατικό, αναπαριστά ένα ιδανικό μικρόκοσμο προγονικής μνήμης, ένα είδος ιδρυτικού μύθου στον οποίο τα παιδιά μούνται από πολύ νεαρή ηλικία μέσα από παιχνίδια, εικονογραφημένα βιβλία και κινούμενα σχέδια. Σε αντίθεση με τις αντιμαχόμενες πλευρές των ζώων στην σάτιρα του Τζορτζ Όργουελ (1945) κατά του ολοκληρωτισμού, οι πρωταγωνιστές της φάρμας των ζώων της Ειρήνης συνυπάρχουν ειρηνικά, λουσμένοι στην λάμψη της αρκαδικής αυγής.

Andrea Schroth

October 2024

Μετάφραση: Νίνα Μπούρη

Irini's Eden

In Irini Iliopoulou's latest works, animals inhabit the wilds of her imagination. Here we behold the embodiment of her 'inner farm' [a variant on the 'inner child' = 'το παιδί μέσα της'/το εσωτερικό παιδί της]. From her canvases placid cows cast the viewer a sideways glance wary of our carnivorous cravings. Indeed, Irini Iliopoulou has been observing bovines for decades, famously presenting a series of cow portraits at the 1990 Salon de Mars in Paris with the Berggruen Gallery. Throughout her career, she has drawn from her menagerie but usually in a sleight-of-hand – partially concealing or camouflaging animal creatures in her landscapes and *tableaux*, a game of hide-and-seek. But starting in the summer of 2021 she began modeling miniature animal totems in clay on the island of Kassos and ended up sculpting her own ceramic bestiary (included in exhibition & present catalogue) that she subsequently incorporated into her paintings. At the same time, she found herself revisiting some of her earlier compositions – favorite settings and scenes she wanted to re-enter thus she reappropriated these works to introduce her creaturely companions. In this way, familiar faunae are featured in unaccustomed places, as Irini 'rewilds' a vacant lot on a city street with a brigade of feathered friends – chickens, roosters, ducks, geese. The eponymous dairy cow Bella stands in front of a wall graffitied with primitive masks that accentuate her gentle demeanor.

The co-star of the exhibition, a donkey named Harry, stands atop a hillock putting us in mind of Robert Bresson's film *Au hasard Balthazar* (1966) which features a beast of burden – a sad-eyed, defenseless donkey abandoned to a pitiable plight at the hands of one abusive master after another [and its poignant contemporary sequel *EO* (2022) by Polish filmmaker Jerzy Skolimowski], a storyline familiar from fabulists of old. However, none of Irini's equines are bridled, saddled or tethered. For this new series of paintings, Irini

unlocked the paddock and flung open the barn doors to let all the livestock out.

In her last exhibition *Locus of Desire* in 2021 the surreal held sway in compositions where 'forest bathing' [from the Japanese *shinrin-yoku* or 'immersion in nature'] was celebrated: schoolroom desks crop up in the woods where a movie is projected on a silver screen; a body is enmeshed in the weave of a hammock like a chrysalis; three empty swings float in tandem in a scene that has an underwater inertness. Up until the present Irini did not put animals centre stage, apart from her cow studies of 1990. In earlier works, creatures remain in hiding or are playfully hinted at. Her older works also contain many allusions to the affiliation painter/conjurer that underpins her process: dolls, puppets, cut-outs, marionettes, dummies, automatons are among the props she maneuvers in her arrangements.

The new paintings exude a chromatic exuberance: peach-blossom sand that bears the bovines' reflections against the backdrop of azure hues of a darkening sky and crystal-line green shallows that lap at the beach. The underbellies of the four-legged animals are incandescent. A medley of pink-mauve-fuchsia with two lone bulls watering in the background while white ducks congregate in the foreground bordered by a dense mesh of oleander, sand lilies and irises. Cows ruminating in a mauve marsh with an iridescent sunset for backdrop. Elsewhere the blush of a rose-tinted sunrise. A shade of dayglow pink streaks through all the paintings while palm trees punctuate the farm views. A golden retriever's blond head emerges from a wall of pale pink flowers. Autumnal orange scenery against which pigs, ducks, geese and roosters root about in the mauve leaves of a vineyard where a spindly branch forms a perfect hoop. A gang of randy, amber-eyed goats vies for the viewer's attention. A luminous white bull looms at the edge of a forest recalling Zeus's metamorphosis to seduce Europa, evoked here by the head of a frightened girl watching from the bushes, the unique human presence in this exhibition.

In all the paintings the animals seem to be in conversation with one another – their pricked ears and cocked heads balancing the composition. A numinous aura surrounds the bovines in their individual frames where steers and cows acquire an emblematic valence, irradiating a kind of immanence. Like so many icons Irini idolizes her domesticated animals by surrounding them in luxuriant vegetation meanwhile the absence of their fellow humans renders their embodiment more eloquent.

While the cow or bull in certain religions is worshipped as sacred, the donkey is almost ubiquitously associated with lowly labor. Likewise, being changed into a donkey is viewed as an ignoble debasement that is sometimes coupled with bestiality in the so-called "ass narratives" starting from Apuleius' *The Golden Ass* [or *Metamorphoses* 2nd century AD]. It is the story of a young man Lucius' fascination with witchcraft that led to his metamorphosis into a donkey that would in turn inspire episodes in Boccaccio's *Decameron* and in Shakespeare's *Midsummer's Night Dream* where Bottom's head is transformed into a donkey's and his companion exclaims in horror "Bless thee, Bottom, bless thee. Thou art translated!". In the same vein, donkeys were denigrated in Greek comedy, comparable in stature to filthy swine and regarded as asinine. Horses however are emulated for their grace and stateliness in all cultures, the object of many a young girl's infatuation. Irini subscribes to another tradition following which the donkey is cherished as a loyal, surefooted companion: Don Quixote's squire Sancho Panza's attachment to his burro Dapple and Nobel-winning Spanish poet Juan Ramón Jiménez's ode to his beloved old donkey entitled *Platero y Yo* [Platero and I] (1914). Furthermore, according to European Christian doctrine, a donkey brought Mary to Bethlehem to give birth to Christ in a manger and Jesus entered Jerusalem to celebrate Passover humbly riding a donkey.

It's no coincidence that domesticated animals are the protagonists of choice in nursery rhymes, fables and fairy

tales. We need only glimpse the Aesop index or peruse the list of La Fontaine's collected fables to verify their primacy. Representations of animals in medieval bestiaries served as allegories with Christian connotations used for teaching moral lessons, devotional reading and entertainment. Domesticated animals (as opposed to fantastical beasts) have been charged with symbolism and lore since time immemorial because they have always lived alongside us as our familiars and companions. They occupy a privileged place in our collective imagination as vehicles of stories. Likewise, the farm or homestead represents an ideal microcosm in ancestral memory, a kind of founding myth that children are initiated into from a very young age by way of toys, games, picture books, and animation. Unlike the warring factions of animal characters in George Orwell's 1945 satire against totalitarianism, the protagonists in Irini's animal farm coexist peacefully, aglow in the Arcadian dawn.

Andrea Schroth

October 2024

Εξερεύνηση, 2023
λάδι σε πανί, 130x160 εκ.

Έκφρασις Ειρήνης Ηλιοπούλου

«Ο δρόμος είναι γεμάτος δροσερές πηγές και σκιερά δέντρα, τα μεγάλα και πλημμυρισμένα ποτάμια τώρα είναι ήρεμα, τα οπωροφόρα δέντρα γεμίζουν καρπούς, οι πεδιάδες είναι σκεπασμένες με φρέσκο χορτάρι για τις αγέλες των ζώων, τα λουλούδια είναι ολάνθιστα και τα πουλιά κελαηδούν χαρούμενα», έτσι περιέγραψε σε επιστολή του ο Μανουήλ Παλαιολόγος την άνοιξη του 1407. (Επιστ. 45.161-208).

[«Εξι βυζαντινές περιγραφές έργων τέχνης», επιμέλεια Π. Αγαπητός, εκδ. Άγρα]

Αυτή η περιγραφή του 15ου αιώνα ταιριάζει με την ευδαιμονική ζωγραφική απόδοση των θεμάτων της Ειρήνης Ηλιοπούλου, που αναδεικνύουν τη διαχρονική γοητεία και τη μεγαλειότητα της φύσης. Οι παραστατικές εικονογραφικές διατυπώσεις της αφηγούνται με εύθυμη διάθεση και δυναμικό ρεαλισμό, αν και ενίοτε μοιάζουν με ιδεαλιστικές δημιουργίες της φαντασίας, καθημερινές ιστορίες από το ζωικό βασίλειο και μας μεταφέρουν σε κόσμους οικείους και συνάμα ανοίκειους. Στις παραδεισένιες εικονογραφίες της, ανάμεσα στη ζωντανή βλάστηση και στις υδάτινες περιοχές πρωταγωνιστούν διάφορα ζώα μιας φανταστικής φάρμας, που αφεντεύει ένας «Κάτης». Οι πλημμυρισμένες στο φως συνθέσεις προβάλλουν δεξιοτεχνικά τα ζωογόνα χρώματα

της υπαίθρου και σε συνδυασμό με τις αέναες κινήσεις των ζώων αναδύουν το αίσθημα της ζωντάνιας και χαράς της ζωής. Η δημιουργός χειρίζεται με σχεδιαστική ευχέρεια τη φυσιογνωμία με τα χαρακτηριστικά κάθε τόπου και κάθε μορφής, από τα ηλιοκαμένα κλήματα, τα πεσμένα νεκρά φύλλα, τα τρυφερά αγριολούλουδα, τις διαφορετικές βιοποικιλότητες, τους ιριδισμούς των υδάτων, τα ορεινά, πεδινά και παραθαλάσσια τοπία μέχρι τις ρόδινες σάρκες των γουρουινιών, την υλικότητα των τριχωμάτων, τις αναλογίες και τις ιδιαίτερες εκφράσεις όλων των ζωντανών. Παράλληλα, πέρα από την κεντρική αναπαράσταση με τον πλούσιο χρωστήρα της στοιχειοθετεί λεπτομερειακές αλλά ευκρινείς εικονογραφικές επισημάνσεις, εστιάζει σε επιμέρους εικονιζόμενες αναφορές και ενισχύει την αφηγηματικότητα των έργων της.

Με την προσωπική της αισθητική αντίληψη και την αναγνωρίσιμη ταυτότητα της εικαστικής της έκφρασης, η ζωγράφος απαθανατίζει και αποδίδει πλαστικά όχι τον υπερβατικό αλλά τον γοητευτικό υπαρκτό φυσικό κόσμο. Η Ηλιοπούλου εγκωμιάζει τη φύση και μας αποκαλύπτει αλήθειες και θέλητρα που δεν απολαμβάνουμε, δεν βιώνουμε ή δεν αντιλαμβανόμαστε πια στη θέασή της.

Λουΐζα Καραπιδάκη
Ιστορικός τέχνης, μέλος ΑΙΣΑ

Η Φάρμα. Απαρτία, 2024
λάδι σε πανί, 150 x 200 εκ.

Συνάντηση στα αμπέλια, 2022-2023
λάδι σε πανί, 120x180 εκ.

Ο Χάρης, 2022-2023
λάδι σε πανί, 160x220 εκ.

Αγελάδα. Η Μπέλλα στην παραλία, 2024
Βινυλικό σε χαρτόνι, 40,5x35,5 εκ.

Σούρουπο, 2024
λάδι σε πανί, 100x180 εκ.

Ρόζ βάλτοι, 2024
λάδι σε πανί, 120x180 εκ.

Κατσίκες, 2024
λάδι σε ξύλο, 35 x 40 εκ.

Αγελάδα. Η Μπέλλα στο χωράφι, 2024
λάδι σε ξύλο, 35 x 40 εκ.

Αγελάδα και κορίτσι. Το όνειρο του κοριτσιού, 2024
λάδι σε πανί, 110x160 εκ.

Ψυθιριστά τη νύχτα, 2023-2024
λάδι σε πανί, 160 x 180 εκ.

Με παρέα στην παραλία, 2023-2024
λάδι σε πανί, 60 x 80 εκ.

Πρωινό μπάνιο, 2024
λάδι σε πανί, 100 x 130 εκ.

Τα ζωντανά εικαστικά τοπία της άδολης ζωής

Η εικαστική κοινότητα των ζώων της Ειρήνης Ηλιοπούλου, συμβολίζει την ανθρώπινη αναζήτηση της υπέρτατης, ανεπιτήδευτης αθωότητας της ζωής. Εδώ, τώρα, δεν είναι η ονειρική έκπληξη που προβάλλει μέσα από τα μυστήρια της φύσης εκείνη που στέλνει το μήνυμα, αλλά η ίδια η ζωντανή φύση συναρπάζει με την αλήθεια της, με την απολύτως ρεαλιστική παρουσία της, μέσω της οποίας μάς λέει την ιστορία της και εκφράζει το πάθος για τη συνέχεια της ύπαρξης της, με, ομολογουμένως, αριστοτεχνικό εικαστικό τρόπο. Υποτίθεται ότι τα ζώα δεν μιλούν, αλλά, εδώ, η Μπέλλα, ο Χάρης και τα άλλα μέλη της κοινωνίας της φάρμας, συνδιαλέγονται πρόσωπο με πρόσωπο με τον θεατή, συχνά, σε φυσικό μέγεθος, μόνο με την παρουσία τους, με την ισορροπία της ύπαρξης τους.

Η αληθινή τέχνη αναδεύει σαν κυκλώνας τα τρίσβαθα της ψυχής μας και ξεσκώνει τα μύχια, πολύτιμα φυλακτά μας. Γι' αυτό και μιλά ξεχωριστά στον κάθε θεατή που επικοινωνεί με το έργο, σαν να του ψιθυρίζει εμπιστευτικά στο αυτί ένα μυστικό, και αφυπνίζει μια προσωπική ιστορία του. Εμένα, τα γαϊδουράκια της Ειρήνης με παραπέμπουν απευθείας στα «κτήματα» (έτσι έλεγε τα μεγάλα ζώα του, δύο γαϊδουράκια και ένα δυνατό μουλάρι, ο πάππους), ισότιμα, σχεδόν, «πρόσωπα» της οικογένειάς μας, και επαναφέρουν στο προσκήνιο της ζωής μου σήμερα, μια εικόνα του τότε, πολλές δεκαετίες πίσω, η οποία αποτύπωσε φωτογραφικά, εν πολλοίς, την εξέλιξη της ζωής μου. Η φωτογραφία, που καταγράφει τη μητέρα μου και εμένα επάνω στην ηλικιωμένη «γάρα» του πάππου, τραβήχτηκε και εμφανίστηκε για να σταλεί στον πατέρα μου που ήταν μπαρκαρισμένος στα καράβια, «για να δει πόσο εμεγάλωσα», όπως επισημαίνει ιδιοχειρώς η μητέρα μου στην πίσω όψη. Όντως είχα μεγαλώσει πολύ, αλλά ο πατέρας μου δεν με είχε δει. Αναγκάστηκε να μπαρκάρει από τη Ρόδο την παραμονή της γέννησής μου, γιατί τότε βρέθηκε κενή θέση σε καράβι, τη δύσκολη εποχή της μεγάλης κρίσης στη ναυτιλία το 1958, και η ευκαιρία δεν μπορούσε να περιμένει την έλευσή μου.

Τα ζωντανά απομεινάρια εκείνης της εποχής, συνάντησε η Ειρήνη μέσα στα ίδια τοπία στο νησί της καρδιάς μας, και τα ξεχώρισε για να αποτελέσουν μοντέλα έμπνευσης του νέου κύκλου της έκφρασής της, όχι ως καινούργια, αλλά ως άλλη ανακάλυψη. Το έχει αυτό το κυρίαρχο γνώρισμα η τέχνη της Ειρήνης. Ό,τι επανέρχεται στη ζωγραφική της, δεν επαναλαμβάνεται, αλλά ξαναγεννιέται και ανανεώνεται. Οι φιγούρες των βοοειδών που παρουσίασε το 1990 με τη γκαλερί Berggruen στο Salon de Mars στο Παρίσι, τοποθετείται, σαφώς, σε μουντά τοπία της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης, ενώ τα ολόφωτα ζώα αυτής της ενότητας, κινούνται μέσα στη γεωγραφία (αλλά και στην ατμόσφαιρα) του μεσογειακού νότου· ιδιαίτερος τα πρόβατα που τρέχουν στην ακροθαλασσιά του Καταρτιού, λες και επιδιώκουν να εισβάλουν στους «Τόπους επιθυμίας» της ψυχής μας.

Όποιος έχει το προνόμιο να βιώσει την αγωνία της Ειρήνης για την κυοφορία του νέου, απολαμβάνει διπλά και τριπλά την εικαστική έκφρασή της. Της δίνει μορφή και νόημα, την πλάθει με το νου και με τα χέρια της, κυριολεκτικά αυτή τη φορά, αφού τα ειδώλια – τους πρώτους ενοίκους αυτής της Κιβωτού των ζώων – άρχισε να τα δημιουργεί στο χώρο που ο πάππους στάβλιζε τα «κτήματα», πολλά χρόνια πριν τον ανακαινίσουμε για να γίνει το σπίτι μας στο νησί. Αυτά τα ειδώλια έχουν ακόμη πιο έντονο γήινο χαρακτήρα ή, καλύτερα, είναι η ίδια η ομορφιά της μεταποίησης της γης. Η γη είναι υπέρτατη ύλη της ζωής που κυλά φυσικά, με τους λογικούς ρυθμούς των ζωντανών όντων, με ενστικτώδη – άρα άδολη και αταλάντευτη – πηκική και αξίες.

Αυτή η έκθεση, είναι, όντως, μια δοκιμασία της ανθρωπιάς μας, αλλά και μια θαυμάσια ευκαιρία, να επαναφέρουμε στην μηχανοκίνητη, σημερινή ζωή μας, τις αισθαντικές αναμνήσεις μας (που μπορείς να τις πεις και αξίες) από ζωοκίνητες περασμένες εποχές. Αλλιώς φουντώνει μέσα μας η νοσταλγία για το αυτοκίνητο του πατέρα, κι αλλιώς για τον γάιδαρο του πάππου. Αλλιώς αισθανόμαστε όταν αποκτούμε μια καινούργια μηχανή, κι αλλιώς όταν είδαμε να φέρνουν την αδάμαστη μικρή «Πουλαρίνα» στο σπίτι. Είχε γεννηθεί επάνω στα όρη, μακριά από τους ανθρώπους, από τη γηραιά μητέρα της

(εκείνη της «οικογενειακής» φωτογραφίας) που ο πάππους είχε αφήσει ελεύθερη να περάσει ξεκούραστα τις τελευταίες ημέρες της ζωής της. Αλλά, εκείνη, δεν είχε σκοπό να τελειώσει τη ζωή της γρήγορα, συνέχισε να απολαμβάνει τη ζωή χωρίς την καθημερινή φροντίδα κανενός. Μάλιστα ζευγάρωσε και έφερε στον κόσμο μια νέα ζωή. Κι ενώ η Πουλαρίνα σαμαρώθηκε και εντάχθηκε στο κομβόι του πάππου, κανέναν μας, εκτός από εκείνον, δεν δεχόταν να την καρβαλικέψει. Παρέμεινε άγρια, αν και έμπαινε κι αυτή στον ζυγό.

Όμως, η «Φάρμα» (ή η κιβωτός) της Ειρήνης, δεν ξυπνά, απλώς, αναμνήσεις και ξεχασμένες διαχρονικές αξίες, αλλά, κυρίως, είναι Τέχνη. Είναι απίστευτα δύσκολο να ζωγραφίζεις κοινότοπα θέματα, ρεαλιστικές φιγούρες ζώων, και να αποδίδεις νοήματα πολύ πέρα από αυτό που δείχνουν με

την πρώτη ματιά. Στον κατάλογο της πρώτης έκθεσης των βοοειδών, ο Giuseppe Frigeni είχε γράψει: «Αλλά η ματιέρα – μέσα απ' τα ματωμένα σταξίματα αλήθειας – προδίδει, μια κρυφή συγκίνηση. Η άκρα εκλέπτυνση και η διακριτική δόση ζωγραφικής τεχνικής, προσπαθεί να μεταδώσει αυτή την συγκίνηση, που η κοινοτοπία των θεμάτων μοιάζει να αρνείται». Έχει, βλέπετε, η δύναμη της ζωγραφικής, μεγάλα αποθέματα της οποίας η Ειρήνη έχει αποθησαυρίσει μέσα της και κάθε τόσο μας χαρίζει γενναίες δόσεις συγκίνησης, που μας συναρπάζει, μέχρι την επόμενη έκθεση.

Νίκος Γ. Μαστροπαύλος
Δημοσιογράφος

Ο Χάρης και οι ντοματιές του, 2024
λάδι σε πανί, 100x130 εκ.

Κασίκα, 2023
μικρό κεραμικό γλυπτό

Ο μικρός, 2024
λάδι σε ξύλο, 35 x 40 εκ.

Βιασικές αγελάδες, 2024
βινυλικά σε χαρτόνι, 33,5 x 40,5 εκ.

Κατσίκια το καταμεσήμερο, 2024
βινυλικά σε χαρτόνι, 33,5 x 40,5 εκ.

Αγελάδα. Η Μπέλλα και τα ηλιοτρόπια, 2024
λάδι σε πανί, 65x80 εκ.

Πάπιες στην ακτή, 2024
βινυλικό σε χαρτόνι, 33,5 x 40,5 εκ.

Σούρουπο στα βράχια, 2024
βινυλικό σε χαρτόνι, 33,5x40,5 εκ.

Βιασικές κατσίκες, 2024
βινυλικό σε χαρτόνι, 33,5x40,5 εκ.

Μικρά κεραμικά γλυπτά, 2023-2024

ΕΙΡΗΝΗ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

Σπούδασε στην Ανώτατη σχολή Καλών τεχνών της Αθήνας από το 1977 μέχρι το 1981. Συνέχισε στην Ανώτατη σχολή Καλών τεχνών στο Παρίσι, με δάσκαλο τον Leonardo Cremonini. Έχει κάνει 21 ατομικές εκθέσεις και πολλές ομαδικές στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Έργα της βρίσκονται στην Εθνική Πινακοθήκη της Αθήνας, στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή, στο Μέγαρο Μαξίμου, στην Πινακοθήκη Κουβουτσάκη, στην Πινακοθήκη Αγρινίου, στην Τράπεζα της Ελλάδος, στην Εθνική Τράπεζα, στην συλλογή της Alpha bank, στην Γενική Τράπεζα, στο μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Φλώρινας, στην Βουλή των Ελλήνων στον Ίδρυμα Colas στο Παρίσι, καθώς και σε πολλές ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, την Ευρώπη, τον Καναδά και την Αυστραλία. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα.

λεπτομέρεια από το έργο του εξωφύλλου:
Ανησιχίες, 2023
λάδι σε πανί, 130 x 150 εκ.

Εκδόθηκε με την ευκαιρία της έκθεσης
Ειρήνη Ηλιοπούλου *Μια φάρμα - η κοινωνία
της Μπέλλας και του Χάρη*
τον Ιανουάριο 2025

Φωτογραφίες έργων Χρίστος Σιμάτος
Φωτογραφίες σελ. 1 και οπισθοφύλλου Νίκος Γ. Μαστροπαύλος
Σχεδιασμός καταλόγου Μαριάννα Πόγκα - ps design
Εκτύπωση Γ. Κωστόπουλος Γραφικές Τέχνες ΑΕ

Published on the occasion of the exhibition
Irini Ilioroulou A farm - the story of Bella and Harry
in January 2025

Photographs of artworks Christos Simatos
Photographs p. 1 and back-cover Nikos G. Mastropavlos
Catalogue design Marianna Poga - ps design
Printing G. Kostopoulos Printing House SA

GALLERY
SKOUFA

CONTEMPORARY ART

ΓΚΑΛΕΡΙ ΣΚΟΥΦΑ / SKOUFA GALLERY
Σκουφά 4, 106 73 Κολωνάκι, Αθήνα
4 Skoufa Str., 106 73 Kolonaki, Athens GR

T: +30 210 3643025
info@skoufagallery.gr
www.skoufagallery.gr
www.facebook.com/www.skoufagallery.gr

GALLERY
SKOUFA

CONTEMPORARY ART